

БИБЛИЯТА – мит или истина?

проф. Дейвид Гудинг

Издателство „Верен“
София, 2008

© 2001, The Myrtlefield Trust, Coleraine, Northern Ireland

Трето българско издание
Издателство „Верен“ ЕООД
пл. „Славейков“ 1, София 1000
www.veren.org
Превод: Юлиана Балканджиева
Предпечат и печат: „Верен“ ЕООД

ISBN 954-8225-36-0

Библията – мит или истина?

Сблъсквал съм се с различни причини, поради които хората мислят, че на Библията не може и не трябва да се вярва. Една причина, която много хора изтъкват, е, че понеже Новият завет е бил преписван на ръка през първите 15 века от съществуването си – с всички възможности за грешки и промени, които това крие, – ние не можем да бъдем сигурни (според тях), когато го четем, че четем написаното от първоначалните автори.

Това възражение обикновено се повдига от хора, които не са запознати с поразителната сила на историческите свидетелства за оригиналния текст на Новия Завет. Първо – броят на ръкописите, съдържащи целия Нов Завет или част от него. Има над 5000 такива ръкописа. Разбира се, във всички тези ръкописи има грешки на преписването – тъй като е немислимо да се препише на ръка дълъг текст, без да се допуснат никакви грешки. Но няма два ръкописа, които да съдържат точно еднакви грешки. Затова чрез сравняване на всички тези ръкописи е възможно да се възстанови оригиналният текст до степен, в която по-малко от 2% от текста са несигурни, като голяма част от тези 2% включват дребни езикови подробности, които не засягат общия смисъл. Нещо повече, тъй като никое новозаветно учение не се гради само върху един стих или един пасаж, никое новозаветно учение не се поставя под съмнение от тези незначителни несигурности.

Освен това важен фактор е огромната възраст на някои от новозаветните ръкописи. Голяма част от Новия Завет съществува като ръкопис, писан около 200 г.

сл. Хр., а най-ранният оцелял ръкопис, съдържащ целия Нов Завет, е писан не по-късно от 360 г. сл. Хр. Вземете напр. ръкописа, който е писан ок. 200 г. сл. Хр. Самият той сега е на почти 1800 години. А на каква възраст е бил ръкописът, от който този е бил преписан? Разбира се, не знаем това. Но спокойно може да е бил на 140 г., а това означава, че е бил писан, когато много от авторите на Новия Завет са били още живи.

Тук ще ни помогне едно сравнение. Някои от творбите на много прочутите древни гръцки и латински автори – а тук говоря като човек, който цял живот е изучавал древната класическа литература – са достигнали до нас само като няколко на брой късни (напр. от VII – IX век) ръкописи. Въпреки това никои учен класик не би си и помислил да поставя под въпрос тяхната достоверност като съответствие на това, което са написали оригиналните автори. В сравнение с това историческите свидетелства за текста на Новия Завет са поразителни. Ние можем да имаме пълната увереност, че когато днес четем Новия Завет, ние имаме за всякакви практически цели точно онова, което първоначалните му автори са искали да имаме. Ако желаете да се запознаете по-подробно с тези свидетелства, препоръчвам книгата на проф. Ф.Ф. Брюс „Достоверността на новозаветните документи“ (Нов Човек, 1991 г.).

Но, разбира се, най-голямата трудност, поради която хората не вярват на Библията, е претенцията, която тя предявява – и по-специално нейното твърдение, че Исус е Божият Син, че Той е въплътеният Творец, който е посе-

тил нашата земя, за да общува с нас и да ни разкрие Бога. Много хора мислят, че е невъзможно да повярват на книга, която има такива претенции. Те така или иначе не вярват в съществуването на Творец; и затова предвари- телно предполагат, – без да са чели или изучавали самос- тоятелно Новия Завет, – че той не може да описва някаква историческа реалност, след като твърди, че Исус е бил едновременно и човек и Бог. И те прибягват до иде- ята, че образът на Исус Христос, както е описан в Новия Завет е измислица на авторите на евангелията.

Образът на Исус не е измислен

И така, нека заради спора да предположим за момент, че авторите на евангелията не са просто описвали един Исус, който действително е живял, а са измислили този образ, използвайки като първооснова може би някой селс- ки „мъдрец“, но свободно преобразувайки, добавяйки, оформяйки и преувеличавайки, така че резултатът е бил един идеален, свръхчовешки, но въображаем образ, който никога не е съществувал действително. Нека, както казахме, да предположим, че това е било така, и нека раз- гледаме следствията от нашата теория.

Първото, което трябва да кажем за това, е, че ако образът на Исус е литературна измислица, то тук имаме почти чудо. Ние знаем много за измислените литератур- ни образи и колко трудно е да се създаде наистина убедителен образ. Световната литература изобилства от такива образи – някои добре обрисувани, някои не тол- кова. И сега, не може да се отрече, че ако Исус е литера- турна измислица, то Той е образ, придобил световна

слава. За да могат да създадат толкова известен художествен образ, авторите на евангелията трябва да са били литературни гении от най-висока класа. Обаче литературните гении от такъв ранг са доста редки – не се срещат на всеки ъгъл. Тук обаче имаме четирима, и то процъфтели едновременно. Кои са били тези мъже? И какви хора са били? Е, двамата са били рибари, един е бил низш данъчен служител, а четвъртият – някакъв млад човек, за когото липсва описание. Разумно ли е да се предположи, че и четиримата са се оказали литературни гении от световна класа?

Но нещо повече. Дори и най-блестящите, най-реалистични художествени образи си остават за читателите си просто това: художествени образи. Те не се надигат, така да се каже, от страницата, за да започнат независимо съществуване и да станат за читателите си действителни живи личности, които те могат да познават, както се познава жив човек, и с които те могат да имат лична връзка. Напълно разбираемо! И все пак, точно това е, което се е случило с този предполагаем художествен образ, Исус Христос. За милиони хора в продължение на двадесет века Той се е превърнал в реална, жива личност, с която те твърдят, че имат лично отношение; личност, която те обичат дотолкова, че са готови да умрат за него – както и хиляди от тях действително са направили. Е, вие можете да ги считате за идиоти, понеже са мислели така за Исус. На този етап не искам от вас одобрение. Аз просто излагам неоспоримия факт. И мисълта ми е следната: ако Исус е бил наистина художествен образ, измислен от авторите на евангелията,

тогава, създавайки образ, който за милиони хора е станал жива личност, достойна за любов, посвещение и саможертва, тези автори са достигнали литературен връх, безпрецедентен в цялата световна литература. Чудо не би била твърде силна дума за това. Може би наистина би трябвало да започнем да им се кланяме?

Разбира се, има някои (макар и забележително малко) образи в литературата, които ни правят впечатление на реални личности, които можем да познаваме и да различим. Един от тях е Сократ на Платон. Диалозите на Платон са не само философски творби, те са литературни произведения от световна класа. И този Сократ, който се явява в тях, е поразявал поколения от читатели като реална личност, чиито характерни черти те биха могли да познаят – до такава степен, че ако се сблъскам с някое описание на Сократ в някое апокрифно, второразрядно произведение, те веднага биха възкликнали: „Не, Сократ не би реагирал така, не би говорил така.“¹

Но причината, поради която Сократ от Диалозите на Платон ни прави толкова впечатление, е понеже Платон не го е измислил. Той е бил реална историческа личност, която наистина е живяла. Платоновият образ на Сократ може да бъде много идеализиран, но личността и характерът на Сократ не са били измислица на Платон. Напротив, било е обратното. Влиянието на характера на Сократ е допринесло за „създаването“ на философа и литератора Платон.

Така е било и с Исус Христос, и то в много по-голяма степен. Въпреки че целият свят признава, че Сократ на Платоновите Диалози е бил реална историческа личност,

никой – освен някой луд – не би твърдял, че го познава като реален жив човек, или че има лична връзка с него. Хората в днешно време не умират за Сократ. Те обаче умират за Исус от Новия Завет! Защото той не е литературна или религиозна измислица, създадена от авторите на евангелията. Евангелията описват една историческа личност, един реален човек, който е живял в Палестина по време на управлението на Тиберий Цезар, който е умрял и – както християните биха казали – който е възкръснал от мъртвите и още е жив.

Исус – ничия представа за герой

Но нека не прогължаваме толкова бързо. Нека за момент останем на хипотезата, че някой е измислил образа на Исус, представил е тази измислица на света, където тя незабавно е привлякла хора от много различни култури и е била приета за техен религиозен идеал.

Но тази хипотеза се срива още при първата проверка. Колкото повече научаваме за водещите култури на онова време, толкова по-ясно става, че ако образът на Исус не е бил историческа реалност, никой не би го измислил, дори и да е можел. Исус от евангелията не е подхождал на ничия идея за герой. Гърци, римляни и юдеи – всички са го намирали за точната противоположност на своя идеал.

Вземете първо юдеите, и то дори не само юдеите, които са били отначало докрай враждебно настроени към Исус, а сравнително малкото, които веднага са станали неговии приятели. Самите те ни казват – а точно това със сигурност не са измислили – че е дошъл един момент,

когато те са го изоставили – толкова напълно противоположен е бил на всичко, което те са търсели в един герой (Матей 26:47–56). Тяхната идея за герой била месинска фигура като Макавеите. Силен и войнствен, пламтящ от религиозни идеали и готов да се бие (с помощта на ангелски сили, както било народното вярване) срещу империалистите, които били завладяли страната и потискали националната религия.

Но когато назрял сблъсъкът между Исус и властите и те дошли да го арестуват, той отказал да се бие или да остави учениците си да се бият, и доброволно се оставил да го арестуват. Тогава всички негови последователи отвратени го изоставили – той не бил техният герой! А и много евреи, дори и днес, и особено в Израел, мислят подобно. Имам един приятел евреин, който едвам успя – наистина едвам – да избегне газовите камери на Хитлер. Той откровено ми заявява: „Този твой Исус е слабак. Той не може да е моят месия. Моята философия е: ако някой те удари по носа, върни му удара!“ Така са мислели първоначално и първите ученици на Исус. И едва възкресението на Исус е променило мнението им и радикално е сменило идеите им за това, какъв трябва да бъде месията.

Или вземете гърците от онова време. Героят, който привличал тях – или поне мислещите от тях – бил или свършеният епикуреец, който внимателно избягвал, доколкото е възможно, всякакви болки и удоволствия, които биха могли да смутят спокойствието му, или свършеният стоик, който, следвайки суровия разум, контролирал емоциите си и посрещал страданието и смъртта с пълно самообладание. Платоновият Сократ

също, както си спомняме, е изпил чашата с отрова с непомрачено добро настроение и хладнокръвие.

Колко различен е Исус от евангелията, измъчван от страх и агонизиращ в Гетсимания, така че потта му става като тежки капки кръв, докато той се моли Бог да отвърне от него поднесената чаша! На кръста той извиква пред всички: „Боже мой, защо си ме оставил?“ Той определено не е бил някой, когото гърците биха признали за герой, нито пък някой, когото гръцки философ би измислил като идеал за подражание.

Що се отнася до римляните, философски настроените от тях като цяло най-много предпочитали стоицизма, докато политическите и военни мъже, които имали някакъв контакт с Исус, го считали за някаква непрактична глупост. Той наричал себе си цар, който е дошъл на света, за да свидетелства за истината. „Истина? Какво е истина?“ – казва Пилат. Богът на Пилат била силата (Йоан 18:33–38; 19:1–12). Ирод намирал твърденията на Исус за крайно смехотворни, а войниците му счели „цар“ като Исус за добър обект за най-груби шеги.

Факт е, че Исус в крайна сметка е противоречал на всички идеи за герой – и политически, и философски, и религиозни. Никой не го е измислил и никой – дори да го беше измислил – не би си въобразил и за миг, че това е идеал, който незабавно би привлякъл хората. Най-великият християнски проповедник и мисионер, Павел, изповядва в писанията си, че проповядването за разпънатия Исус постоянно изглеждало на юдеите скандално, а на гърците – като чиста глупост. Ако не беше фактът, че

Исус е възкръснал от мъртвите, първите му ученици са щели да изоставят всякаква вяра в него. Евангелията никога нямаше да бъдат написани.

Разбира се, когато ние днес гледаме назад от позицията на две хилядолетия преминала история, нещата изглеждат много по-различни. Римляните, които се подигравали с Исус, впоследствие изгубили великата си империя, а за повечето хора на запад Тиберий Цезар е забравена сянка от историята. Но днес милиони и милиони хора считат Исус за най-великия цар, който някога е живял и живеят живота си в доброволно подчинение на него.

Нещо повече, принципът за неотвъръщане на злото, който Исус илюстрирал, когато се предал на враговете си без съпротива и се молел за тези, които го разпъвали, е придобил уважението (макар и не подражанието) на целия свят и все още представлява предизвикателство към нашата безумна човешка агресивност и свирепост. Той е превърнал кръста от уред за позорна екзекуция в символ на най-благородната човешка позиция.

А що се отнася до контраста между спокойствието на Сократ и ужасната агония на Исус пред лицето на смъртта и думите му на кръста, че Бог за известно време го е изоставил, това положително показва, че Исус не е бил гръцки философ. Но освен това то ни насочва към факта, че на кръста на Исус се е случило нещо безкрайно по-значимо от смъртта на един гръцки философ. На езика на Новия Завет, там е бил Божият Агнец, който е понесъл греха на света и чрез страданията си е направил възможно нашата вина да бъде премахната.

По-нататък ще поговорим повече за това. Засега това е моят първи главен аргумент: ако предполагате, че Исус Христос е измислен образ, се сблъсквате с нерешимия проблем да обясните как авторите на евангелията са успели да го измислят и – нещо повече – защо въобще е трябвало да измислят такъв образ.

Най-голямата трудност?

Най-голямата трудност, която пречи на много хора дори само да обмислят възможността Новият Завет да е истина, е твърдението, че Исус е нещо повече от човек, че той е въплътеният Бог. Разбира се, – казват те, – това трябва да е суеверие, което се е появило, понеже хората в древния свят са вярвали в много богове и са си мислели, че боговете доста често посещават земята фог формата на изключителни човешки същества.

Е, може да си мислите така, но фактите са съвсем други. Вярно е, разбира се, че всички народи от древния свят са вярвали, че има много богове и че тези богове от време на време посещават земята – по-точно всички народи освен египет. И това едно изключение е бил еврейският народ, към който принадлежат почти до един всички писатели на Новия Завет. Те са били строги монотеисти. Те са презирали другите народи заради техния абсурден политеизъм и заради това, че са обожествявали царете и героите си. Да се предявяват претенции за божествено достойнство за когото и да било освен за Бога Творец било за тях толкова сериозно богохулство, че според закона им се наказвало със смърт. Те в продължение на векове били учени да повтарят в молитвите си

във всеки дом, в цялата страна, всеки ден фундаменталния принцип на тяхната вяра: „Слушай, Израилю! Господ, нашият Бог е един Господ. (Втзк. 6:4). Такива хора и за миг не биха помислили да повярват, че Исус от Назарет е нещо повече от човек, ако не бяха принудени от силата на доказателствата.

А главното от тези доказателства е бил фактът, че самият Исус Христос с действията си и следствията от тях, както и с явните си твърдения, е претендирал за равенство с Бога. И това ме кара да споделя с вас, че една от най-силните причини, които имам, за да вярвам, че Исус е Божият Син, е просто тази: той е казал, че е такъв. Зная, че това звучи безнадеждно наивно. Но преди да ме отпишете като лековерен глупак, дайте ми възможност да обясня какво имам предвид.

Нека предположим, че някой ден аз реша, че ми трябва компетентно мнение по някой музикален въпрос. Не би трябвало да се консултирам с когото и да било, например със съседа си – той е добър лекар, но не е музикант. Би трябвало да потърся най-добрите учители по музика, които мога да намеря. Ако можех да възкреся Бах или Бетовен, бих се консултирал с тях. Естествено.

Нека сега предположим, че искам да знам нещо не за музиката, а за морала. Отново бих се консултирал с най-известните световни експерти, които мога да открия. А това, разбира се, би ме довело до Исус Христос. Никой никога не е учел по-висш, по-чист морал. Неговата Проповед на планината си остава ненадминат стандарт. Проверете сами. Опитайте се да живеете съгласно Проповедта на планината за една седмица!

И с това идвам до онава, което имам предвид. Когато в Новия Завет се запознавам с Исус от Назарет, неговото нравствено учение и неговият свят живот ме изобличават като грешника, който наистина съм. На това ниво нямам нужда от външно доказателство, че това е истина – зная го инстинктивно в сърцето си. Но после идва поразителният факт: този същият Исус Христос, чието нравствено учение е безукорно и чийто живот е отговарял напълно на учението му, твърди, че е равен с Бога.

Какво да мисля за това твърдение, или по-скоро за факта, че тъкмо негово? Да кажа ли, че авторът на Проповедта на планината преднамерено лъже? Е, ако е така, то той е бил най-големият лицемер, най-достойният за презрение измамник, най-злият самозванец, който някога е ходил по земята. Но не е възможно да се четат внимателно евангелията и да се стигне до заключението, че Исус е бил преднамерен измамник. Ако се съмнявате, прочетете сами още веднъж евангелията и внимавайте за това. Вие вероятно сте проникателни за човешките характери – трябва да бъдете, за да можете да живеете що-годе безопасно в този свят. Упражнете тази своя способност за преценка върху Исус. Анализирайте неговия характер, както го намирате в евангелията. Повече от сигурен съм, че каквото и друго да заключите за него, няма да заключите, че е бил преднамерен измамник.

Но той може искрено да се е заблуждавал – ще кажете, – без да е бил преднамерен измамник. Но ако е така, помислете какво означава това. Хора, които се заблуждават, че са Бог, са луди мегаломани! Тогава Исус луд ли е бил? Е, ако той е бил луд, то тогава много малко хора са били

нормални! А що се отнася до това, да е страдал от мегаломания, невъзможно е да се изследват поведението и думите на Христос, описани в Новия Завет, и да се стигне до такова заключение. Този Исус, който е можел да каже убедително: „Елате при мен, всички, които сте отрудени и обременени, и аз ще ви дам почивка. Вземете моето иго върху себе си и се научете от мен, защото съм кротък и смирен по сърце“ (Мат. 11:28–29), този Исус не е бил Хитлер, нито Мусолини! Или, ако наистина е бил мегаломан, то нека Бог ни дава повече мегаломани! Защото е безспорен факт, че Исус Христос е причина за много повече психическо здраве и стабилност от който и да било друг на света. Четенето на неговите думи е донесло мир на милиони хора. Вярата в него и неговата жертва е освободила милиони хора от чувството за вина и терзанията на нечистата съвест. Всекидневното общуване с него е разчупило за милиони хора оковите на разрушителни навици и им е дарило ново човешко достойнство, съзнание за смисъл на живота и свобода от страха от смъртта.

Исус Христос, разбира се, е този, който ни е научил, че Бог е любов. Ако вие въобще вярвате в Бога, вероятно приемате като даденост, че той е любов. Може би дори смятате, че през всички векове за всички хора е било очевидно, че Бог е любов. Но четейки древните гръцки и латински автори, никога не съм открил нито един писател или философ, който да твърди, че Бог е любов. Всемогъщ – да; добър в някакъв абстрактен, абсолютен смисъл, одобряващ доброто поведение на човека и неodobряващ злите му дела. Но любов? Положителна, сър-

гечна, ангажирана, грижовна, пожертвувателна любов към човечеството? Никой никога не е мислил или учил това като Исус Христос, нито пък с такива вълнуващи и преку думи като напр.: „Не се ли продават пет врабчета за два асария? И нито едно от тях не е забравено пред Бога. Но на вас и космите на главата са всички преброени. Не се бойте, вие сте по-скъпи от много врабчета.“ (Лк. 12:6–7). Това думи на луд ли са?

И после, разбира се, никой никога не е изразявал лично любовта на Бога към човечеството, както Исус чрез своята саможертва на Голгота. Хиляди благородни и смели мъже и жени са понасяли мъчения и страдания и дори са жертвали живота си за приятелите си или за родината си, или в знак на протест срещу някое зло управление. Ние правилно ги приветстваме като герои. Но ще пропуснем най-същественото, ако сметнем, че Новият Завет твърди само че Исус Христос е бил герой. Това, което Новият Завет твърди за Христос, всъщност, това, което той самият е твърдял за себе си, е уникално в историята и на литературата, и на религията. В самото начало на неговото публично служение (а не след разпъването му) неговият предтеча, Йоан Кръстител, оповестява, че Исус е дошъл като Божия Агнец, за да отнеме греха на света (Йоан 1:29). Понятието което той използва, „Божият Агнец“, указва, че Исус е дошъл, за да умре като жертва за греха. Или, както по-късно казва апостол Петър:

„... не с преходни неща – сребро или злато – сте изкупени от суетния живот, предаден ви от бащите ви, а със скъпоценната кръв на Христос, като на агне без недостатък и петно. ...който, когато Го хулеха, с хула не отвръ-

щаше; когато страдаше, не заплашваше, а предаваше делото Си на Този, който съди справедливо. ... Христос един път пострада за греховете – Праведният за неправедните – за да ни приведе при Бога, бидейки умъртвен по плът, но оживотворен по Дух.“ (1. Петр. 1:18,19; 2:23; 3:18).

А че самият Исус Христос е смятал това за главната цел на идването си на света, си личи от следния факт. През нощта преди разпъването си той е постановил един ритуал, чрез който последователите му трябвало да си спомнят за него впоследствие. И е много поучително да отбележим характера на този ритуал. Той не е поускал, когато последователите му се събират, да си повтарят разказа за някое от неговите зрелищни чудеса. Това би навеждало на мисълта, че главната цел на живота му е била да бъде чудотворец. Нито пък е поускал да избера кой пасаж от неговото нравствено учение и да го повтарят. Това би говорило, че главната цел на живота му е била да бъде учител-философ. Той е поускал те да вземат хляб и вино, които символизират неговото тяло и кръв, и да ядат и да пият за възпоменание на факта, че на кръста той е дал тялото си и е пролял кръвта си, за да им осигури прошка на греховете (Мт. 26:26–28).

А че ранните християни са разбирали, че главната цел на идването на Христос на света е да предаде себе си като жертва за техните грехове, си личи от факта, че още от самото начало, както показват историческите документи, те са се събирали и са извършвали този ритуал. Той е в сърцевината на всичко, което Христос е претендирал и целял. И точно тази саможертвена любов

на Христос е разчупила съпротивата на хората против него и му е спечелила благодарността и личното посвещаване на милионите му последователи. Всички те казват заедно с апостол Павел: „Съразпънат съм с Христос; и вече не аз живея, а Христос живее в мен; и животът, който сега живея в плътта, го живея с вярата в Божия Син, който ме възлюби и предаде Себе Си заради мен.“ (Гал. 2:20).

Всичко това обаче ни довежда до основния проблем. Очевидно е защо никой груг никога не е претендирал, че е дошъл на света, за да умре като жертва за греха на света. Да твърди някой това означава да претеднира не да е герой или дори мъченик, а да е нещо повече от човек самият възпътен Бог. Само Един, който сам е безкрайният Бог, би могъл да предложи достатъчна жертва за греха на целия свят.

Ще се убедите в това от простия факт, че ако някой от вашите приятели би започнал сериозно да твърди, че се е родил на този свят единствено с целта да умре за греховете на света, вие вероятно бихте му потърсили психиатър. Бихте сметнали това твърдение за признак на лудост. Но когато Исус Христос твърди това – а той го е твърдял, вече видяхме, че то не е било измислено от писателите на Новия Завет – в него няма и най-малък намек за луд мегаломан.

Всъщност точно това негово твърдение – ако мога за момент да говоря лично – е едно от нещата, които ме убеждават, че той наистина е Божият Син, защото то едновременно определя какъв е моят основен проблем

като човешко същество и ми предлага приемливо решение за този проблем. Нека обясня.

Всички останали религии и философии постоянно ми съобщават, всяка по различен начин, че аз трябва да бъда добър. Това предполагам е полезно, но то не засяга действителния ми проблем. Аз вече знам, че трябва да бъда добър. Нямам нужда от помощта на някоя религия или философия, за да ми го каже! Моят проблем е не, че не зная, че трябва да бъда добър, а че безброй пъти не съм бил добър. (А забелязвам, че и ближните ми са в същото положение.) А това е огромен проблем. Какво да кажа за миналите си грехове? Нарушавал съм дори и собствените си норми, да не говорим за Божиите. Правил съм компромиси и съм петнил и собствените си ценности. Как тогава мога да намеря прошка? Ако реша, че миналите ми грехове нямат значение, то тогава казвам, че и ценностите ми също нямат значение. И ако това, което върша, няма значение, тогава и аз, който съм отговорен за него, също в крайна сметка нямам значение. Но да предположим, че моите ценности имат значение. И да предположим, че Божиите норми имат значение и че Той няма да ги снижи заради мен или заради който и да било друг. Тогава греховете ми имат значение. Как мога да намеря прошка за миналото си, която няма да разруши собствените ми ценности, собствената ми значимост, да не говорим за всички останали? А същото важи в пълна степен и за вас.

И точно тук Христос ме среща. Той твърди, че има власт да ни даде прошка, но без да извинява греха ни или да подкопава Божиите норми. Той не казва, че това, кое-

то сме вършили, няма значение. Той гържи наказанието за греха да бъде заплатено. Но той обяснява, че това е главната причина да дойде на нашата земя: той е Бог, който е постановил и гържи на наказанието за греха, Богът, чийто закон ние сме нарушили и сме заслужили това наказание. Но той е Творецът, който ни е направил, и в любовта и верността си към нас е взел върху себе си бремето на нашите грехове, платил е наказанието за тях чрез страданията си на Голгота. Така той поддържа своя закон и нашите ценности и въпреки това ни дава възможност да получим прошка, ако я искаме.

А точно от това се нуждая аз, а и вие също. Христос е разбрал нашата нужда и я е посрещнал както никои друг не би могъл. В това той е уникален. Когато се сблъскате с неговите твърдения, можете да сте сигурни в едно: само веднъж в живота ви ще ви се наложи да решавате този въпрос. Никои друг никога не е идвал и няма и да дойде при вас, за да ви каже, че той е Творецът, който ви е направил и ви обича, който е дошъл като възплътеният Бог да умре за вас, за да можете да получите прошка. Исус Христос е единственият, който някога е твърдял това. И неговото твърдение е съвсем пряко и съвсем лично: той казва, че е умрял лично за теб. А това означава, че ти лично трябва да му отговориш.

Окончателното доказателство за твърдението на Христос

Твърдението на Христос се доказва основно от две неща: от обективното свидетелство на неговото възкресение и от нашата субективна опитност на свидетел-

ството на Светия Дух в сърцата ни, когато, убедени от обективното доказателство, ние отворим сърцата си за Христос и го приемем лично като Спасител.

Първо неговото възкресение. както знаете, всички новозаветни писатели твърдят, че на третия ден, след като е умрял и е бил погребан, Исус Христос буквално, телесно, физически е възкръснал от мъртвите.

Може би тук ще си кажете, че всеки, който вярва във възкресението на Христос, вече трябва да е извършил интелектуално самоубийство; защото ние в днешно време знаем, че чудеса като възкресението не се случват – науката е доказала, че са невъзможни.

Всъщност обаче ние не знаем нищо такова, нито пък науката е доказала нещо такова. Но – бихте възразили, – законите на науката показват, че не е възможно едно мъртво тяло да оживее отново.

Не, те не показват такова нещо, нито пък биха могли. Законите на науката не са никакви абсолютни закони, които можем да намерим написани някъде на небето. Законите на науката са описания, направени от учените – за което можем само да ги приветстваме – на начина, по който вселената нормално функционира; или по-точно тази малка част от вселената, която те са успели да изучат и разберат дотук.

Но в тази връзка трябва да отчитаме две неща. Първо, вие вероятно знаете по-добре от мен, че някои космолози напоследък сериозно твърдят, че във вселената има т.нар. „черни дупки“, в които нормалните закони на физиката не действат. Проследявайки действието на

законите назад във времето, стигате до една точка, от която нататък не можете да знаете какво е ставало, понеже обичайните закони вече не са валидни. Достигнали сте т.нар. „сингулярност“ във вселената.

Е, зная, че не всички космолози приемат тази теория; но това, което искам да кажа е, че тези учени, които са предположили съществуването на такива сингулярности във вселената, не биват обвинявани в интелектуално самоубийство. Нито пък останалите учени смятат, че законите на физиката предварително, без изследване на фактите, доказват, че във вселената не може да има никакви сингулярности. За да може да предскаже а priori, че не може никога да съществува никаква сингулярност, науката първо би трябвало да разбере начина, по който функционира всяка част от цялата вселена във всичките и връзки с останалите части. Науката обаче още е доста далеч от това постижение!

И второ, винаги трябва да помним, че законите на науката могат да ни кажат само какво се случва нормално, докато няма намеса в нашия свят отвън. Но науката като такава не може да ни каже дали действително в миналото не е имало такава външна намеса или дали няма да има в бъдещето. Трябва да се обърнем към историята, а не към природните науки, за да разберем дали в миналото е имало такива намеси. Разбира се всички ние сме на едно мнение – и християни, и нехристияни, – че такива намеси сигурно са били изключително редки. Чудесата по дефиниция са редки. (Но в този смисъл и самата вселена, както посочва К.С. Луис, е станала само веднъж; така че вероятността въобще някога да е станала е наистина

много малка!) Но да се обръщате към историята, като предварително сте решили, че никога никакво чудо не може да е станало, и да отказвате да проучите свидетелствата, че понякога са се случвали чудеса, не е истински научен подход. Това е мракобесие.

Тук не мога подробно да разгледам всички свидетелства за възкресението. Те са прекалено обширни. Но нека посоча само това: ако откажете да повярвате във възкресението, ще се сблъскате с огромен брой исторически проблеми, и особено с един много голям. Никой не може да отрече съществуването на християнската Църква. Нито пък може да се отрече, че тя не е съществувала винаги – тя е имала начало. Въпросът е: какво я е извикало в съществуване? Каква е била целта и? Ако се обърнете към Новия Завет, ще видите, че всички ранни християни в един глас твърдят, че появата на църквата е предизвикана от възкресението на Христос; и че целта на тяхното съществуване е да свидетелстват за възкресението на Христос. Ранните им проповеди съдържат малко други неща (виж Деяния на апостолите).

Първите християни всички са били юдеи, и по рождение, и по възпитание. Техният свят ден от седмицата е била съботата, т.е. последният, седмият ден от седмицата. И изведнъж, както показват историческите разкази, освен в събота, те започнали да се събират в първия ден от седмицата, за да ядат хляб и да пият вино за спомен на Исус. Защо е била тази промяна, и защо точно първият ден от седмицата? Защото, както ни казват ранните християни, Исус Христос е възкръснал от мъртвите в първия ден от седмицата.

Заради това, че са проповядвали за възкресението на Исус, първите християни са били жестоко преследвани, някои са били измъчвани, хвърляни на лъвовете и убивани по други начини. Ако се бяха задоволили да проповядват само християнската етика – че хората трябва да се обичат – никой не би ги преследвал. Но не, те гържали да свидетелстват за факта, че Исус, след като е бил екзекутиран от властите, е възкръснал от мъртвите. И много от тях умирали заради това. Предполагате ли, че са умирали за една история, която самите те били измислили и знаели, че е лъжа?

Каквото и да мислите за християнската Църква, тя съществува; и ако не смятаме да си затворим очите за историята, трябва да намерим някаква причина, достатъчно голяма, за да обясни съществуването и. Неца като християнската Църква не се появяват безпричинно от нищото. Изключете възкресението и ще останете – както посочва проф. К.Ф.Д. Моул, – пред една зейнала дупка в историята: християнската Църква без достатъчна причина, която да обясни нейния произход и съществуване.

Какво общо има всичко това с мен?

Може би вече у някои от вас започва да се надига протестът: „Но какво общо има всичко това с мен? Аз съм биохимик, инженер, физик. От мен не може да се очаква да тръгна така да се ровя в древната история, нали? Имам си достатъчно работа в моята област.“

Е, аз просто се опитвам да отговоря на въпроса, който ми беше поставен: „Необходимо ли е да се извърши

интелектуално самоубийство, за да се вярва на Библията?² Ако наистина нямате време да разгледате свидетелствата, необходими, за да се отговори на въпроса, това е много жалко. Но дори и така, се надявам, че съм казал достатъчно, за да ви предпазя от изкушението да разправяте наляво и надясно, че твърденията на Новия Завет са явна глупост. Ако правите това, без да сте изследвали свидетелствата, може да се окаже, че тъкмо вие извършвате интелектуалното самоубийство!

Но, разбира се, има и нещо повече от това. Ако Новият Завет е прав, то тогава Исус Христос е Божият Син, нашият Творец – а това има всичко общо с вас и с мен, и с всеки друг. Ако той е Божият Син, да го пренебрегнем, по каквато и да било причина, е десет хиляди пъти по-лошо от интелектуалното самоубийство: това е престъпно безразличие към нашия Създател. Затова Новият Завет ни призовава да изследваме свидетелствата с цялата сериозност, на която сме способни. Едва ли бихме могли да се надяваме да разберем физиката на вселената, без сериозно да изучаваме свидетелствата, които тя самата ни предоставя. Как тогава бихме могли да опознаем и да разберем Твореца на вселената, без да изучаваме също толкова сериозно свидетелствата, които той сам ни е дал за себе си?

В моята страна нерядко се случва иначе високо интелегентни учени, физици, химици, биолози и т.н. да са склонни да отписват Библията като глупост. Когато в отговор деликатно ги принудя да ми кажат дали са чели Библията, те отвръщат: „Разбира се, че да.“ А когато

после ги попитам какво мислят за свидетелствата, които Библията дава за божествеността на Христос, те обикновено отговарят: „Какви свидетелства?“

Казвам: „Вземете например Евангелието според Йоан. Неговият автор обяснява целта на написването му: „Тези знамения са написани, за да повярвате, че Исус е Христос, Божият Син, и като вярвате, да имате живот в Неговото Име“ (Йн. 20:30,31). „За тези свидетелства говоря, – им казвам. – Какво мислите за тях?“

И отново и отново чувам следния отговор: „О, Евангелието на Йоан. Е, не, него не съм го чел. В училище учихме само Марк.“

И така, ето ги, учените професори в университета, някои от тях вече на средна възраст; и никога, откакто са били деца в училище, не са изучавали Библията, и никога не са прочели Евангелието на Йоан като възрастни, със сериозността, с която изучават академичния си предмет. Как могат да знаят, че свидетелствата му нямат стойност, след като не са го чели, това не зная. (А как могат да се считат за образовани хора, ако никога не са прочели сериозно Евангелието на Йоан – това също не зная.) Но много по-същественото, за което става дума тук, е следното: Евангелието от Йоан идва до нас с авторитета на Исус Христос. Ако това, което то казва, е вярно, то тогава тук е Бог, нашият Създател, който се опитва да влезе във връзка с нас, опитва се да ни говори лично, опитва се да ни се открие, така че чрез Исус Христос ние да встъпим в лично отношение на вяра и любов с него. Да не се интересуваме да открием дали това е вярно, или не; да не се интересуваме от възможността да

чует нашият Създател да ни говори – това изглежда показва някакво странно, нерационално предубеждение от наша страна.

„Но вижте – ми казват колегите ми. – Няма смисъл да ни казваш да четем Библията, защото ние не вярваме в нея. Ако вярвахме, разбира се, щяхме да я четем. Ти искаш от нас първо да и вярваме и така да я четем. Разбира се, ако вярваме от самото начало, че тя е истина, ще вярваме и на всичко, което казва. Но ние не вярваме в това и затова няма смисъл да я четем.“

Но да се говори така е глупаво. Разбира се, аз не искам от тях – а също и от вас – да вярват на Библията, преди да започнете да я четете. Но моля и тях, и вас, да я прочетете и после да си съставите мнение дали е истина, или не. Все пак така се отнасяте и към вестниците, нали? Предварително знаете, че някои от нещата, които пише в тях, ще бъдат верни, а други – не. Със сигурност не решавате, преди да ги четете, да вярват каквото и да ви кажат. Но това не ви пречи да ги четете. Имате достатъчно доверие в способността си за преценка, за да прочетете това, което казват, да размислите върху него и да си съставите собствено мнение дали това е истина, или не. Искам от вас да направите същото с Новия Завет.

И ако го направите, сам Исус Христос гарантира, че ако сте готови да изпълните едно условие, Бог ще ви покаже лично дали неговите претенции са истина, или не. А условието е следното: „Ако иска някой да върши Божи-ята воля – с други думи, след като открие каква е тя, – ще познае дали учението е от Бога, или аз от Себе Си гово-

ря“ (Йоан 7:17). Ще познае, защото, когато чете и изследва, и мисли върху учението на Исус, Бог ще проговори на сърцето му и ще му покаже без сянка на съмнение, че това, което Исус казва, е истина.

Проблемът се крие, предполагам, в условието: ако някой иска да върши Божията воля. Още преди да започнем, ние усещаме, че ако Бог ни покаже истината, това може да има сериозни последствия за начина ни на живот, пред които може би не бихме искали да се изправим. И така, предпочитаме да се отнасяме към цялото това нещо безлично, както пристъпваме към експериментите по физика, без предварително да се ангажираме с никакви практически последствия. Но с Бога не можем да се отнасяме така. Не можем да застанем пред Всемогъщия и да кажем: „Да, бих искал да разбера дали те има, или не, и дали Исус Христос е твоят Син, или не. Моля те, покажи ми. Но искам да знаеш, че и да ми се откриеш, аз не непременно съм готов да направя това, което ще ми кажеш.“ Бог няма време за духовни дилеманти.

Но ако сте сериозни и сте готови да изпълните Божията воля, когато я разберете, тогава направете този експеримент: прочетете Евангелието според Йоан внимателно и с отворен ум. И Исус Христос гарантира, че Бог ще ви покаже каква е истината.

Някой може би ще каже: „Моят проблем е, че аз дори не зная дали Бог съществува. Ако направя експеримента, който предлагате, няма ли да има опасност да си въобразя, че Бог ми е говорил, а това да е било самовнушение? Как да разпозная Бога, дори и да ми проговори?“

Е, нека да завърши, като ви разкажа една история за едно от чудесата, които се твърди, че Исус е извършил (Йоан 9 гл.). Вие може би ще отхвърлите всички истории за чудеса като глупост. За момента това няма значение. Аз я използвам само като илюстрация.

Според разказа, Исус веднъж срещнал един човек, който бил роден сляп, и го попитал дали иска да прогледне. Не зная дали някога сте се опитвали да обяснявате на някой слепороден човек какво е зрение или какво е цвят – или дори да го убеждавате, че въобще съществуват такива неща като светлина или цветове. Това е ужасно трудно! Затова би било напълно разбираемо, ако слепият човек беше отвърнал на Исус, че не знае какво е зрение и счита всички твърдения, че има такова нещо, за глупост. Поне това е начинът, по който много хора днес реагират, когато чуят Исус Христос да казва, че може да им даде духовно зрение, че може да им даде вечен живот, което е способността да се познава Бог лично (Йн. 17:3).

За щастие обаче слепият човек казал, че ако има такова нещо като зрение, то той иска да го има. И така Исус Христос му предложил да направи един експеримент, ако желае; и му гарантирал, че ако го извърши, ще получи зрение.

Експериментът, приготвен от Христос, изглежда странен, както ще откриете, ако прочетете историята. Но слепият човек не се страхувал от новото. Той размислил, че Исус Христос не е нито шарлатанин, нито луд. Щом той казвал, че има нещо, наречено зрение и че той може да го даде на всеки, който иска, тогава си стру-

вало да се направи експериментът. Нямамо какво да се губи. А можело да се спечели всичко. И така, той направил експеримента, установил от личен опит, че той действа и се върнал прогледнал.

Препоръчвам и на вас един подобен експеримент. Прочетете Евангелието на Йоан. Когато четете, кажете: „Боже, аз не съм сигурен дали съществуваш. Но ако те има и ако Исус е твоят Син и той, както сам твърди, може да ми даде вечен живот, каквото и да е това, тогава проговори ми, открий ми се, покажи ми, че Исус е твоят Син. И ако ми покажеш, аз съм готов да върша твоята воля, каквато и да се окаже тя.“

И Христос гарантира, че Бог ще ви покаже истината.

Бележки:

¹ C.S. Lewis, *Fern-seed and Elephants and other Essays on Christianity*, Glasgow, Collins, 1982, p. 110.

² Това е редактирана версия на една лекция, изнесена първоначално в университета в Марсилия под заглавие „Трябва ли да извършим интелектуално самоубийство, за да повярваме на Библията?“